

Fylhkenraerien vuarjasjimmie

Budsjedte 2010 jìh øøkonomijesoekesje 2010 - 2013

Jaepien 2010 budsjedtesne jìh øøkonomijesoekesjisnie jaepien 2013 raajan åajvastoorre skåårvemh raereste. Dej minngebe njieljie jaepiej edtja 1,9 millijardh kråvnah nåhtadidh buerebe geajnojde, buerebe skuvlide jìh buerebe baeniehealsose Noerhte-Trøøndelaagesne. Guektiengieth dan jìjnjh beetnegh mah Leah njieljejaepienboelhken skåårveme, mij jaepien 2009 orrije.

Fylhkendigkie dam beetnehvaahram haassehkelaakan dåastoeji. Tijjen åvtese dam jolle skåårvemedaltesem jaepien 2009 raejeste vijriebasse jåarhka jìh nænnoste. Dìhte lea vihkeles edtja darjomidie Noerhte-Trøøndelaagesne tjåadtjoehtidh. Aaj stoorre ulmiem åtna dan vuakan mijjen dienesjefaaleldahkesne, jìh dejnie 3.000 km geajnojne mejtie fylhkendigkie daelie diedtem åtna.

Dejtie skuvleskåårvemidie lissehte dej soekesjamme skåårvemigujmie, mah Leah 670 millijovnh kråvnah daan boelhken. "En skole for framtida – videregående skole i Nord-Trøndelag mot 2020" galhkoek jaepien 2013. Dìhte tjijhtje jaepiej åvtelen maam fylhkendigkie soekesji jaepien 2006, dellie goh soekesjem nænnoesti.

Jeenjemes beetnegh åtnasuvviej geajnojde. Budsjedte jìh øøkonomijesoekesje raeriestieh 1147 millijovnh kråvnah nåhtadidh geajnoeskåårvemidie 2013 raajan. Ij gåessie Leah dan jìjnjh beetnegh bueriedæmman jìh orre geajnojde nåhtadamme Noerhte-Trøøndelaagesne.

Vihties jarkelimmieh geajnoesuerkesne heannede gosse fylhkendigkie tsiengelen 1.b. 2010 raejeste diedtem åådtje 1250 km rijkhegeajnojde staaten luvhtie. Dah nænnoestamme soekesjh dejtie orre jìh båeries fylhkengeajnojde soptsestieh stoorre syhtedassi bijre mejtie edtja vååjhtedh dej bætije jaepiej. Daate lea giehteldimmien jìh gorredimmien sisnjeli, bene ij goh unnemes gosse lea soekesji bijre orre geajnojde, jìh gorredimmie dejtie daaletje geajnojste.

Giehteldimmiebielesne mijjen 2.129 millijovnh kråvnah mejtie edtjebe nåhtadidh dienesjedorjemassesne mubpien jaepien. Jis staeriedibie dejtie orre darjomidie jìh darjomejarkelimmide, dellie gujht mijjen medtie 30 millijovnh vielie kråvnah åtnose jaepien 2010 enn 2009. Guktie fylhkendigkien tjielke raerie lij, dellie voestegh øøhpehtimmiem, baeniehealsoem jìh geajnoeh prijoritereme. Mijjiej slyøhpebe mijjen dienesjedorjemassem uhtjedidh. Dah suerkieh tjuerieh striengkieslaakan prijoriteredh jis edtjebe buektiehtidh dejtie vihkelommes darjojde bæjjese lutnjedh.

Nænnoesåbpoe stuvreme øøkonomijeste

Dìhte jolle skåårvemedaltesem jaepien 2010 jìh jaepiej åvtese aktem nænnoes øøkonomijestuvremem kreava. Reente jìh laajkoeåesieh lissiehtieh. Dejnne seamma sjidtedimmiedriektine øøkonomijesne goh mijjiej dååjrehtamme dej minngemes jaepiej, buektiehtibie stoorre skåårvemh darjodh jìh seamma aekien maehetebe jeatjah vihkeles

barkoeh buektiehtidh, mejtie fylhkendigkie diedtem åtna. Vååjnoe goh akte soejmebe sjidtedimmiedriekte sjædta jih akte ohtje unnebe byøgkeles darjoe dej lihkemes jaepiej.

Mijjieh veeljebe jaehkedh numhtie ojhte sjædta. Dannasinie fylhkenraerie sæjhta aelkedh vuartasjidh guktie vierhtide gaajhkine suerkine åtnasuvvieh. Dæjnie joe aalkeme øøhpehtimmiesuerkesne. Dïhte reektehtse dehtie Senter for økonomisk forskning AS, NTNU'esne, maam evtiedi tjaktjen 2009, lea budsjedteaamhtesasse baalte bieje. Desnie maehetebe veelelaakan vuejnedh guktie skuvlesuerkien evtiedimmie lea, jih eensilaakan vuarjasjidh mejtie mijjieh vierhtide bøøremeslaakan nåhtadibie.

Siebrien gaavhtan sæjhta hijven årrodh aktem seammaplieres tjirrehtimmiem darjodh. Mijjieh tjoerebe fierhtem gierkiem jårrehtidh jih laejtehkslaakan daerpiesvoetem vuarjasjidh dejtie barkojde mijjieh darjoe, guktie mijjieh dejtie darjoe jih mejtie mijjieh maehetebe maam-akt jeatjahlaakan darjodh. Naemhtie politihkeleslaakan åvtelisnie bæetebe jis sjjøhteheke sjædta darjomem vueliedidh jallh orrijidh dej jaepiej åvtese. Daate sæjhta aaj viehkiehtidh dahkoesijjiem vuesiehtidh, jih vielie reaktoe veeljemh darjodh dovne diedtesuerkiej sisnjeli jih gaskem.

Gosse tjieltigujmie jih jeatjah fylhkigujmie vierteste dellie fylhkendigkie Noerhte-Trøøndelaagesne jeenjemassthoer jarkelimmieh jih vueliedimmieh dienesjedorjemassesne slyøhpeme. Mijjieh åtneme jih utnebe aktem æjlies øøkonomijem. Aktine eensi budsjedtestuvremine jih aktine ahkedh våårege åtnojne gåetiebieline, ij leah naan sjieke daate edtja jeatjahlaakan åvtese sjidtedh.

Jaepien 2010 reerenasse aktem raeriestimmiem fylhkentjeltide buakta akten orre baalhkaevuekien bijre. Noerhte-Trøøndelaagen bieleste lea tseegkesovveme akte laavenjostoe jeatjah fylhkigujmie edtja tsevtsehd guktie dïhte vuekie mijjese reaktoe sjædta. Akte iemie krieve me lea seamma øørnegh åadtjodh goh dejni fylhkine mijjen noerhtelisnie, guktie Noerhte-Trøøndelaage Noerhte-Nøørjen-øørnegh mijjen årrojidi åadtje, mah Nåamesjenvuemesne åroeh.

Øøhpehtimmie uvtemes båata

Dïhte vihkelommes barkoe øøhpehtimmiesuerkesne lea buektiehtidh guktie jienebh noerh dam jårhkeskuvlem tjirrieh. "Flere gjennom" akte stoerre barkoe, gusnie edtja jienebh maallh jih darjomh mijjen jårhkeskuvline pryøvedh, mah ektesne utnieh dah edtjeh viehkiehtidh guktie vaenebe learohkh skuvlem orrijeh. Mijjieh hijven illedakh daehtie barkoste vuejnebe. Dïhte raeriestamme barkoe dan sjierebihkedassese jih PPT'ese aaj akte vihkeles dåarjoe mij seamma haaran geasa.

Riektes låhkojne budsjedte 7,8 milliovnh vielie kråvnah øøhpehtæmman vadta 2010. Maahta seamma jijnj darjomh utniehtidh, jih prioretetem vadteme sjiere suerkide. Edtja jeatjah suerkieh øøhpehtimmien sisnjelen nænoestidh, tjuaa dahkoesijjiem skååffedh jeatjah prioriteremigujmie jih nænoes øøkonomijestuvremine. Dïhte neebneme tjirrehtimmie guktie vierhtide øøhpehtimmiesuerkesne nåhtadin, gaskem jeatjebem disse vuartesje. Dïhte reektehtse dehtie Senter for økonomisk forskning AS NTNU'esne lea akte hijven våarome edtja aktem ellies dååjresem åadtjodh guktie øøkonomije lea skuvlesuerkien sisnjelen.

Dah skåårvemh tjjestaereles skuvlegåetine akte hijven våarome ihke dah jårhkeskuvlh Noerhte-Trøøndelaagesne aaj bæetijen biejjien sijhtieh aktem hijven vuekiem utnedh.

Dah vihkelommes vuepsie øøhpehtæmman 2010 sijhtieh årrodh:

Dïhte barkoe dæjnie "Flere gjennom" edtja vuepsiem jaksedh 2012 juktie 90 prosente dejtie learohkijstie leah øøhpehtimmiem tjirrehtamme jallh edtjeh øøhpehtimmesne årrodh vijhte jaepieh mænngan dah maadthskuvlem orrijamme. Strykprosenten edtja seamma boelhken våålese 4 prosentese bæetedh.

Dïhte laavenjostoe tjieltigujmie dan 13-jaepien skuvleboelhken bijre.

Skuvlh jih lierehtimmiegielteddimmieh edtjeh darjomh evtiedidh stuerebe lierehtæmman, dïhte sæjhta jiehtedh veanhtadidh dah barkoeguejmieh åårganisasjovnesne aktem profesjonelle maahtoem utnieh.

Akte sjiere øørnegen mietie jih ahkedh maahtoeevtiedimmie abpe øøhpehtimmeste

Dah j arhkeskuvlh edtjeh viehkiehtidh guktie regijovne jittjemse evtede j ih maahtoe lissehte

J arhke  hpehtimmie edtja radtjoeslaakan sov barkoejgumie giehteldidh

Pedagogeles funksjonelle skuvleg aetieh

Energijeeffektive g aetieh vaeniedamme klijmagaasseluejhtemigumie.

Regijonale evtiedimmie

Gosse fylhkendigkie 2010 raejeste diedtem vaalta dejtie jeatjah rijhkegeajnojde, sijhtebe diedtem utnedh tj anghkan 3000 km fylhkengeajnojde Noerhte-Tr ondelaagesne. Fassehke soejkesjh lea n ennoestamme dejtie orre geajnojde j ih daelie sk aarvemh lihkebe 280 millijovnh kr avnaj  vteste soejkesjibie jaepien 2010 j ih lihkebe 1150 millijovnh kr avnah abpe njieljiejaepieboelhken. D ihthe soejkesjimmie dehtie barkoste orre rijhkegeajnojne 17 Namsovsen j ih Stientjen gaskem mubpien jaepien aalka. Seammalaakan dejtie gohtjelgamme Fovsen-geajnojde. Bueriedimmie j ih asfaltem biejedh dejtie "b aeries" fylhkengeajnojde s ejhta vijriebasse j arhkedh.

Reeremereformen sjiekenisnie die suerkie 215,1 millijovnh kr avnah   dtjeme giehteld emman  ajvahkommes orre fylhkengeajnojde j ih feerjide. Juktie orre haestemh lissiehtamme faaleldahki bijre d ahkasjidh fylhkengeajnoefeerjide Borgan j ih Gjerdingan g ajkoe, j ih prosjekte "Kollektivtrafikk i distriktene" lea mieriem n ennoestamme 4 millijovnh kr avnajgumie jaepien 2010.

Akte tjielke vupsiel lea dam giehteldimmiem j ih gorredimmiem prioriteredh orre fylhkengeajnojne, edtja slahtjehtimmiem tj odtjestidh j ih bueriedimmiem aelkedh dej projektigumie mah guhkiem vuarteme. D ihthe haestehke j ih geerve. D ihthe daerpiesvoete stuerebe v  jnoe enn dah mierieh Staate mijjese vadta gosse dah diedtem dejtie orre geajnojde sertie. Vijriebasse akte stoerre maaksoelissiehtimmie dejtie urremes funksjovnesjiehtedasside mejtie entrepren rigumie dorjeme. Dannasinie daerpies dallah "orre" j ih "b aeries" fylhkengeajnoeh iktedidh, j ih buerebe j ih radtjoes abpoe raerieh gaavnedh giehteld emman j ih gorred emman.

Mijjeh kr  hkebe valkesearsoesvoetem lissiehtidh. D ihthe budsjedte vaedtseme-j ih sygkelegeajnojde lea golmengierth, viertiestamme guktie lij aarebi.

Giesemegirsefijberese biejedh gosse fylhkengeajnojde bueriedahta lea vihkeles edtja aktem soejkesjamme vupsiem gamtebaantefijberen bijre jaksedh, abpe fylhken dajvine. Minngemes jaepien dam pry veme aktene fylhkengeajnosne. 2010 raejeste sijhtebe barkoem j arhkedh j ih mijjeh raeriestibie giesemegirsef buerkiestidh goh akte bielie dehtie infrastruktureste gosse fylhkengeajnojde bueriedahta. D ihthe s ejhta jiehtedh  ejvienjoelkedasse s ejhta  rrodh edtja giesemegirsef biejedh, j ih dam edtja maeksedh goh akte bielie geajnoebigkemistie.

"Verdiskapning og livskvalitet" (Aarvoeskaepiedimmie j ih jielemevuekie) lea d ihthe bijjietjaalege Regijonale evtiedimmieprogrammese 2010. Programmen akte   knomeles mierie mij lea 148,4 millijovnh kr avnah. D ihthe gaskenasjovnale konjunktuvre-vueliedimmie lea noerhtetr nderen jielemem tjarki laareme. Jijnjh industrijebyjresh fylhkesne stoerre haestemigumie tjabremenie. Dannasinie vijriebasse j arhka dam n ennoes fokusem jielemeevtied emman regijonale evtiedimmieprogrammesne. Dah tjielten j ih regijonale jielemefoenth l essanieh daan jaepien regijonale evtiedimmieprogrammesne. Fylhkendigkien dongkeme N amesjenvuemiem tjielkelaakan d arjelidh j arhka.

Dah noerh Leah fylhkendigkiem haasteme j ih dah aktem Noerhte-Tr ondelaagem sijhtieh mij v  jnoe goh akte vielie daaj-baaletje fylhke mij  vtese vuajna. Daate akte vihkeles b avroe. D ihthe barkoe  rromelastojne, attraktivitetine j ih d  rrehtimmie tjuara buerebelaakan prioriteredh. Dannasinie aktem iktedamme barkoem aelkebe dej faamoebaakoej nuelesne "Ka skjer heim?" Mijjeh daejnie dam noerebarkoem aktem sillem  vtese vaeltebe, j ih vupsiem biejebe noerhtetr nderen noeride j ih jeatjabidie mah sijhtieh aktem b aetijen biejjien fylhkesne   hpehtimmien m enngan, jallh akte orre boelhke jieliedisnie.

Dah vihkelommes vuepsieh regjonale evtiedæmman 2010 sijhtieh årrohd:

Vuekiem jilliedidh fylhkengeajnojne jìh vielie asfaltem geajnojne

Fylhken kollektijvefaaleldahkem/ dongkemetransportem vijriebasse evtiedidh dejnie barkojne "Kollektivtransport i distriktene"

Fokuse dan jielemeevtiedæmman evtiedimmiebarkosne

Tjieltide skreejrehtidh akten regjonale laavenjostose jielemeevtiedimmien bijre

Jåarhkedh barkedh gamtebaantem jìh mobijlegaptjemem buektiehtidh fylhkesne

Baeniehealsoe jìh almetjehealsoe

Baeniehealsoe jìh almetjehealsoe lea prijoritereme budsjedtesne 2010. Suerkien mierie aktem riektes nænnoestimmie àtna, mij lea 3,5 millijovnh kråvnah.

Dìhte barkoe orre baeniedåakterh skååffedh jìh barkijide tjåadtjoehtidh lea hijvenlaakan gåaradamme. Daan biejjien baeniedåakterh mahte gaajhkem lehkiem Noerhte-Trøndelaagesne. Nuekies barkijh lea vihkeles jis dienesje edtja årrojdie aktem eensie baeniehealsoefaaleldahkem gorredidh abpe fylhkesne. Dannasinie tjåadtjoehtimmie jìh orredårrehtimmie tjuerieh annje åejviefokusem utnedh. Orre daaj-baaletje baenieklinihkh lea akte dejstie tsavhtsvierhtijste jis edtja vuepsiem jaksedh.

Vienhtede vielie darjomh sjædta gosse almetjehealsoebarkoe laaken sijse båateme. Budsjedtesne sijjie akten læssanamme darjomasse.

Baeniehealsoen jìh almetjehealsoen vihkelommes vuepsieh jaepien 2010 sæjhata årrohd:

Årrojdie aktem nuekies jìh hijven faaleldahkem vedtedh baeniehealsoedienesjinie, gaskem jeatjebem baeniedåakteri barkoesijjeh tjåadtjoehtidh.

Almetjehealsoesuerkie àtna goh vuepsie aktem siebriedahkem evtiedidh mij buerie healsoem evtede gaajhkide årrojdie. Edtja aktem sjiere fokusem biejedh dæhkide mah nåake healsoem utnieh.

Dah gietedamme tjøøngkhemh HUNT-goerehtimmijste åtnasuvvieh naemhtie guktie dah noerhtetrønderh aktem buerebe healsoem åadtjoeh goh gæjhtoe viehkien åvteste.

Kultuvre

Kultuvresuerkien mierie lea lissiehtamme 1,55 millijovnh kråvnajgumie jaepien 2010. Daestie lea 550.000 kråvnah lissiehtamme dårjojne dejtie nænnoestamme museumidie jìh Steinvikholmen Musihketeaterasse. Numhtie mijjeh dam raeriestamme lissiehtassem staatebudsjedtesne dåastobe.

Dìhte ellen vihkelommes barkoe kultuvrepolitihken sisnjelen lea aktem gamte kulutvrebarkoem dårjelidh, guktie gaajhkesh maehtieh tjeahpoe- jìh kultuvreheannadimmieh åadtjodh ovjearohke mehtie sosijale maadtoste båata jìh guktie svihtjemevoete.

HUNT 3- goerehtimmie vuesehte gubpede båata, aalhtere jìh sosio-økonomeles tsiekhie Leah vihkeles mejtie lea meatan kultuvrejeliedisnie Noerhte-Trøndelaagesne. Dannasinie tjoerebe lihke laavenjostosne jijtjevyljehkevoetine, tjieltigumie jìh kultuvrejarjojigumie viehkietidh kultuvreavhkhide buerebelaakan gaajhkesidie joekedidh.

Jaepien 2009 kultuvrejhtesereeremem nænnoesti ovgårrelldh vierhtiejgumie darjomepaahkeste. Fylhkenraerie sæjhata 2010 budsjedtesne dam nænnoestimmie tjåadtjoehtidh, dannasinie mijjeh vuejnebe daate daerpies jis edtjebe vielie staateles vierhtieh kultuvrejhtesevaarjelæmman åadtjodh Noerhte-Trøndelaagesne. Dìhte nænnoestimmie aaj viehkehte raeriestimmie jìh govlesadtemem vaarjelidh dej darjomiaajhteri-/aajhterigumie jìh tjieltigumie.

Noerhte-trøndelaage edtja aktem feerhmeles fylhkem årrohd gusnie sijjie gaajhkesidie. Goh akte vijriebasse barkoe dehtie Gellielaaketjejaepeste 2008 jìh dååjrehtimmie dejnie barkojne Toleranse Nord-Trøndelag, fylhkenraerie sæjhata jaepien 2010 tsevtshed edtja

aktem sijsefeelijeraeriem tseegkedh Noerhte-Trøndelaagese. Edtja dam tseegkemem darjodh lihke laavenjostosne sijsefeelemesiebriejgumie, baataræjjadiesjinie jñh tjieltigumie.

Kultuvren vihkelommes vuepsieh jaepien 2010 sæjhta årrodh:

Vielie gellielaaketje kultuvrefaaleldahkesne, dovne profesjonelle jñh jijtjevyljehks kultuvrealmetjigumie

Kultuvreaevhkide buerebelaakan joekedidh, mijjeh sijhtebe gaajhkh noerhte-trønderide jaksedh

Krievemh dievhtedh universelle haamoen bijre, aaj kultuvresuerkesne

Klijma jñh energije

Dah fylhkendigkien giehteldimmieh hijvenlaakan barkeminie dam klijmavuepsiem jaksedh, guktie dah luejthemh vaananieh 50 prosentigumie 2020 åvtelen. Fealadimmiesuerkesne dam bøøremes vuejnebe dejnie orre sneehpesvinhtselatjkojne Namsovsen jñh Ålkoe-Nåamesjenvuemien gaskem, mij sæjhta klijmagaasseluejhtemidie vaenididh medtie 60 prosentigumie gosse dihte ellies effektem åådtje. Eekereereme aaj våajnoes illedahkh jaksa aktine voerkes barkojne gåetiejgumie. Aerebi 2013 sæjhta gaajhkide gåetide baahkedidh orrestimmeles energijine. Ij Leah dam vupsiem jakseme vaeniedamme fealadimmien bijre jñh åtnoem lissiehtidh videoråårestallemijstie jaepien 2009, jñh dam tjuara nænnoestidh tijjen åvtese.

Seamma aejkien lea akte eadtjohke tsevtsemebarkoe årrjoji, jielemen jñh byøgkeles reeremen vøøste edtja vupsiem jaksedh 30 prosente vaeniedimmien bijre dejstie klijmagaasseluejhtiemistie Noerhte-Trøndelaagesne aerebi 2020. Akte orre giehtjedimmie dehtie "Klimaløftet" vuesehte Noerhte-Trøndelaagesne lea laanten bøøremes klijmavoerkes årrjoh. Daate fylhkendigkien barkoem klijma jñh energijesoekesjinie skreejrehte. Akte vihkeles bielie daehtie barkoste lea goerkesem lissiehtidh akten eadtjohkåbpoe klijma jñh energijepolitihkese.

Dah vihkelommes vuepsieh klijma-jñh energijesuerkesne jaepien 2010 sijhtieh årrodh:

Klijmavietsesles dorjesh skåårvedh jñh energijeåtnoem vaeniedidh fylhketjielten gåetine.

Aerebi 2013 edtja gaajhkide gåetide baahkedidh orrestimmeles energijine

Energijeåtnoem orre gåetine vueliedidh 100 kWh/m² raajan fierhten jaepien jñh 120 kWh/m² raajan fierhten jaepien dejnie daaletje gåetine.

Vielie moerem nåhtadidh fylhkentjielten gåetine. Aktem FOU-prosjektem aelkedh edtja vielie maahtoem åadtjoeh tjiiegkeme-moeren bijre gåetine

Aktem hijven laavenjostoem voenges jñh regijonales tseegkedh, byøgkeles åejvieladtjigumie, jielieminie jñh siebriejgumie, mah seamma vupsiem utnieh raerieh gaavnedh guktie dah klijmagaasseluejthemh vaananieh

Klijmaluejhteme akte vihkeles væhta gaajhkine åesiestimmiedarjojne mijjen giehteldimmine

Vielie tellefovne- jñh videoråårestallemh krievedh sijjeste aktene lehkesne gaavnesjidh